

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 6 juni 1918 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till dels lag om ändrad lydelse av 5—8, 10, 16, 19, 20, 23, 24, 26 och 28—33 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring, dels ock lag om ändrad lydelse av 3 § i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av berörda lag den 30 juni 1913, ävensom väckta motioner angående viss ändring i förstberörda lag.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, C. G. Ekman, Ekelund*), Stårner*), Rogberg, Rooth, Nilsson i Kabbarp, Jansson i Falun, Lindquist i Kosta, Erlansson och Svensson i Betingetorp.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 12 mars 1918 dagtecknad proposition, nr 184, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

1) **Lag**

om ändrad lydelse av 5—8, 10, 16, 19, 20, 23, 24, 26 och 28—33 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring.

Härigenom förordnas, att 5—8, 10, 16, 19, 20, 23, 24, 26 och 28—33 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring skola i nedan intagna delar erhålla följande ändrade lydelse:

5 §.

Pensionsavgift — — — — oförmögen.

Från — — — — person.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 6 saml. 3 avd. 2 haft. (Nr 3.)

I övrigt ankommer på Konungens prövning, huruvida och under vilka villkor personer, vilka pension är tillförsäkrad på grund av anställning i statens tjänst, må undantagas från avgiftsplikt enligt denna lag.

6 §.

Pensions — — — sammanlagda belopp.

Därjämte utgår av allmänna medel ett tillägg till pensionen för pensionstagare, som är till arbete varaktigt oförmögen och vilkens årsinkomst ej uppgår för man till 300 och för kvinna till 283 kronor.

Pensionstillägget utgör för år räknat för man 150 och för kvinna 140 kronor med avdrag av sex tiondelar av det belopp, varmed pensionstagarens årsinkomst må överstiga 50 kronor.

Därjämte — — — erlagd.

För pensionsberättigad änking, änka eller ogift kvinna, som är till arbete varaktigt oförmögen och har att försörja barn eller adoptivbarn under femton år, ökas pensionen, därest årsinkomsten ej uppgår för man till 300 och för kvinna till 283 kronor, jämte 125 kronor för varje sådant barn, med särskilt pensionstillägg för barnen. Enahanda rätt tillkommer jämväl pensionsberättigade äkta makar, som båda äro till arbete varaktigt oförmögna och vilkas sammanlagda årsinkomst ej uppgår till 583 kronor jämte 125 kronor för varje barn. Beloppet av sådant pensionstillägg utgör 75 kronor för varje barn med avdrag av sex tiondelar av det belopp, varmed årsinkomsten må överstiga 300 kronor för änking, 283 kronor för änka eller ogift kvinna och 583 kronor för äkta makar.

Pensionsbelopp avrundas till närmast högre sådant tal, att dess utbetalning i föreskriven ordning kan verkställas med ett för varje betalningstermin lika, å helt tiotal öre slutande belopp. Utgöres pensionsbelopp av dels pension enligt första stycket i denna paragraf och dels pensionstillägg, skall avrundningen verkställas å pensionstillägget.

7 §.

Årsinkomst — — — 34 §.

Där inkomst, som i 6 § andra stycket avses, helt eller delvis utgöres av naturaförmåner, skall vid uppskattning av dessa förmånens årliga värde iakttagas, att, där naturaförmånerna räcka till full, om än torftig försörjning, deras årliga värde ej må uppskattas till lägre belopp än 300 kronor för man och 283 kronor för kvinna, och att, där natura-

förmånerna ej räcka till full försörjning, deras årliga värde uppskattas till motsvarande lägre belopp, ävensom att årliga värdet av bostad ej må uppskattas till lägre belopp än 50 kronor. Där uppskattningen ej kan ske med ledning av dessa bestämmelser, verkställes densamma efter de i orten gällande priser eller efter andra grunder, som finnas tillämpliga.

I — — — person.

8 §.

Befinnes — — — mantalsskriven.

Åtnjuter pensionstagare med bidrag från pensionsstyrelsen sjukvård eller yrkesutbildning, äger styrelsen med hänsyn till föreliggande omständigheter förordna, att pension under tiden icke skall utgå. Har han anhöriga, vilka för sitt uppehälle äro beroende av honom, må dem medgivnas rätt att under samma tid uppbära pensionen eller en del därav.

Vägrar någon utan giltig anledning att underkasta sig sjukvård eller yrkesutbildning, vartill bidrag erbjudits honom av pensionsstyrelsen, och anses goda utsikter förefinnas att genom dylik åtgärd förebygga inträddet av varaktig oförmåga till arbete eller häva redan inträdd sådan, må pension helt eller delvis tillsvidare förvägras honom, under förutsättning att han gjorts uppmärksam på denna påföljd.

Har — — — år.

10 §.

Kostnaden — — — stadgas.

En åttondel av kostnaden fördelas mellan samtliga kommuner sålunda, att varje kommun bestrider åttondelen av pensionstillägget för pensionstagare, som av dess pensionsnämnd förklarats äga rätt till pension, och att, där tillägget blivit jämlikt 8 § ökat, åttondelen av ökningen bestrides av den kommun, vilkens pensionsnämnd fattat beslut om ökningen. Är pensionsnämnd gemensam för två eller flera kommuner, avgöres dessa kommuner emellan frågan om betalningsskyldigheten med hänsyn till pensionstagarens mantalsskrivningsort vid det tillfälle, då pensionstillägget eller ökningen söktes. Minskas pensionstillägg, till vilket två eller flera kommuner lämna bidrag, skola dessa kommuners andelar i återstående beloppet bestämmas efter förhållandet mellan deras förutvarande bidrag.

En — — — stort belopp.

Kommunernas — — — Konungen.

16 §.

Ändring i taxeringsnämnds beslut enligt 14 § må, där fråga gäller tillämpning av 1 eller 5 §, av enskild sakägare ävensom av kommun samt av ombud, varom i 27 § förmäles, sökas hos pensionsstyrelsen, och skall ansökning därom vara pensionsstyrelsen tillhanda före utgången av augusti månad året näst efter det, för vilket pensionsavgift påförts eller bort påföras, vid äventyr att ansökningen eljest icke upptages till prövning. Befinnes ändringssökandet vara lagligen grundat, skall pensionsstyrelsen förordna om rättelse i avgiftspåföringen och i övrigt vidtaga de åtgärder, som därav må föranledas. I andra än här ovan anförda fall må ändring i taxeringsnämnds beslut enligt 14 § sökas av enskild sakägare ävensom av kommun samt av ombud, varom i 27 § förmäles, genom besvär inom den tid och i den ordning, som angående besvär över taxeringsnämnds beslut är stadgat. Har pensionsavgift blivit påförd den, som sålunda sökt ändring, är han ändock skyldig att erlägga avgiftsbeloppet med rätt att återfå vad han finnes hava för mycket erlagt.

Har — — — hos pensionsstyrelsen.

Finner pensionsstyrelsen vid granskning av den i 14 § omnämnda förteckning eller eljest, att någon i strid mot 1 eller 5 § påförts pensionsavgift eller befriats från erläggande av sådan avgift, må pensionsstyrelsen, ändock att ändring ej sökts, vidtaga erforderliga åtgärder till rättelse härutinnan. Förrän pensionsstyrelsen vidtager dylik åtgärd, skall den, saken rör, lämnas tillfälle att yttra sig.

Har för någon, vilken pensionsavgift påförts, sedermera sådant förhållande inträtt, att han, då avgiften skall erläggas, bör undantagas från avgiftsplikt, må frågan inom den tid och i den ordning, här ovan stadgats angående ändring i taxeringsnämnds beslut i fråga om tillämpning av 1 eller 5 §, hänskjutas till pensionsstyrelsen, som har att i ärendet fatta beslut och i övrigt vidtaga de åtgärder, som därav må föranledas.

19 §.

Varje — — — pensionsdistrikt.

Hava — — — pensionsdistrikt.

Där på grund av kommuns vidsträckthet eller folkmängd eller andra förhållanden så prövas lämpligt, må kommunen fördelas i två eller flera pensionsdistrikt. Likaså må, där så med hänsyn till föreliggande förhållanden prövas lämpligt, två eller flera kommuner sammanslås till

ett pensionsdistrikt. Beslut om sådan fördelning eller sammanslagning ävensom om upphävande eller förändring därav fattas å landet av kommunalstämma och i stad av stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, av allmän rådstuga.

Beslutet — — — ogilla.

Fråga om fördelning eller sammanslagning av pensionsdistrikt må även väckas av Konungens befallningshavande, och skall därvid i övrigt förfaras på sätt här ovan är sagt.

20 §.

För — — — sex.

Ordförande i pensionsnämnd och suppleant för honom förordnas av Konungens befallningshavande för fyra år i sänder, Konungens befallningshavande dock obetaget att återkalla sådant förordnande och för den tid, som återstår, utse annan person.

Ledamöterna — — — återstått.

Där två eller flera kommuner sammanslagits till ett pensionsdistrikt, skall minst en ledamot i pensionsnämnden jämte en suppleant för denne utses av varje kommun; och äger Konungens befallningshavande att, efter vederbörande kommuners hörande, i övrigt bestämma, huru många ledamöter jämte suppleanter varje kommun har att välja.

Sedan — — — — — ordförande.

Har — — — — — förrättas.

23 §.

Pensionsnämnd sammanträder å ställe, som nämnden bestämmer, på kallelse av ordföranden, så ofta denne med avseende å inkomna ärendens antal och vikt finner det nödigt, dock minst en gång varje kalenderhalvår. Sammanträde skall av ordföranden, i samråd med det av pensionsstyrelsen jämlikt 27 § förordnade ombudet, utsättas till tid, då, enligt vad antagas kan, ombudet är oförhindrat att närvara. Tid och ställe för sammanträde låte ordföranden minst en vecka förut kungöra i kyrka samt tillika på annat lämpligt sätt bringa till allmänhetens kännedom; varjämte ombud, som enligt 27 § må vara av landstinget för distriktet utsett, genom ordförandens försorg i god tid skall om sammanträdet underrättas.

Suppleanten för ordföranden äger, om han icke är ledamot i nämnden, likväl närvara vid nämndens sammanträden och deltaga i överläggningarna, men ej i besluten.

Ordföranden — — — å ångfartyg.

24 §.

Pensionsnämnd må ej handlägga ärende, där icke, förutom ordföranden, minst två ledamöter äro tillstädes. I pensionsdistrikt, som bildats genom sammanslagning jämlikt 19 § av två eller flera kommuner, må pensionsnämnden ej handlägga ärende, som rör viss kommun, utan att minst en ledamot från denna kommun är tillstädes.

Inträffar — — — infinna sig.

Ordförande, ledamot eller vederbörligen kallad suppleant, som utan av pensionsnämnden godkänt förhinder utebliver från nämndens sammanträde, ävensom ordförande eller ledamot, vilken vid inträffat förhinder uraktlåter att underrätta suppleant, skall till kommunens kassa böta, ordföranden eller hans suppleant tjugufem kronor samt ledamot eller hans suppleant fem kronor; skolande, där pensionsdistrikt bildats genom sammanslagning jämlikt 19 § av två eller flera kommuner, böter, som erlagts av ordföranden eller hans suppleant, lika fördelas mellan kommunerna samt böter, som erlagts av ledamot eller hans suppleant, tillfalla kassan i den kommun, för vilken han är vald. Därest sammanträde med hänsyn till bestämmelserna i första stycket av denna paragraf måste inställas eller upplösas, böte ledamot eller suppleant dubbelt. Om uttagande av böter, varom ovan sägs, förordnar Konungens befallningshavande efter anmälan av ordföranden eller ledamot i vederbörande pensionsnämnd eller av pensionsstyrelsens ombud i orten.

26 §.

Pensionsnämnds ordförande har att ställa sig till efterrättelse bestämmelserna i denna lag och de föreskrifter i övrigt, som rörande hans åligganden må av Konungen meddelas.

Ordföranden — — — besvär.

Sedan protokoll för pensionsnämnds sammanträde justerats, åligger det ordföranden att ofördröjligen till vederbörandes kännedom å förut kungjort ställe anslå en förteckning över de ansökningar, rörande vilka beslut fattats, och anses härigenom meddelande om besluten hava skett den dag anslag gjordes. Samtidigt skall ordföranden i betalt brev med allmänna posten tillställa varje sökande besked om det beslut, som fattats i anledning av hans ansökan.

28 §.

Ändring i pensionsnämnds beslut må av enskild sakägare ävensom av kommun samt av vederbörande i 27 § omförmälda ombud sökas hos

pensionsstyrelsen genom besvär, vilka skola ingivas till pensionsnämndens ordförande eller i betalt brev med allmänna posten vara till denne inkomna sist å trettionde dagen efter beslutets meddelande, den dagen oräknad, då sådant skedde. Ordföranden äge ock att över nämndens beslut anföra besvär. Över inkomna besvär skall nämnden avgiva yttrande.

Över — — — civildepartementet.

29 §.

Ansökning rörande pension skall ingivas till pensionsnämndens ordförande i det pensionsdistrikt, där sökanden senast blivit mantalskriven.

Ansökningen, som avfattas enligt fastställt formulär, skall innehålla nödiga upplysningar för utredande av sökandens pensionsrätt jämte en av honom undertecknad, på heder och samvete avgiven förklaring, att de lämnade upplysningarna äro med sanningen överensstämmande. Är sökanden ur stånd att själv avgiva sådan förklaring, skall riktigheten av upplysningarna intygas av två trovärdiga, med sökandens förhållanden förtrogna personer.

Vid ansökningen skall fogas prästbevis likaledes enligt fastställt formulär.

30 §.

Har någon på grund av varaktig oförmåga till arbete gjort ansökning om pension, skall pensionsnämnden pröva de i ansökningen lämnade upplysningar och åberopade handlingar samt på grund av denna prövning och kända förhållanden besluta, huruvida sökanden äger rätt till pension, ävensom, där ansökningen avser jämväl pensionstillägg, bestämma storleken av den årsinkomst, som skall läggas till grund för beräkning av pensionstilläggs belopp.

Sedan den i 28 § första stycket stadgade besvärstid gått till ända, skall beslutet i ärendet jämte tillhörande handlingar ävensom, därest besvär anförts över beslutet, nämndens yttrande över besvären av ordföranden snarast möjligt insändas till pensionsstyrelsen.

Söker någon, utan att till stöd därför åberopa varaktig oförmåga till arbete, endast pension på grund av erlagda avgifter enligt 6 eller 34 §, skall pensionsnämndens ordförande ofördröjligen översända ansökningen med tillhörande handlingar till pensionsstyrelsen.

Där — — — utfärdas.

Finnes pensionsnämnds beslut strida mot denna lag, äger pensionsstyrelsen, där ej på grund av anförda besvär rättelse kan ske, att återförvisa ärendet till förnyad prövning, dock att, där fel uppenbarligen blivit begånget vid bestämmandet av storleken av sökandens årsinkomst enligt 7 § samt detta fel antingen uppkommit allenast genom felräkning eller ock icke överstiger ett belopp av 50 kronor, pensionsstyrelsen må, efter vederbörandes hörande, utan återförvisning verkställa nödig rättelse.

Vad om ansökning rörande pension samt om handläggning av sådant ärende stadgats gäller i tillämpliga delar, där ej annorledes i denna lag föreskrives, jämväl om ärende rörande ökning, minskning eller indragning av pension. Innan pensionsnämnd fattar beslut i ärende rörande minskning eller indragning av pension, skall nämnden lämna pensionstagaren tillfälle att yttra sig.

•
31 §.

Pension — — — förvärvats.

Lag — — — pension.

Finnes grundad anledning antaga, att pension bör minskas eller indragas, äger pensionsstyrelsen, innan beslut därom i vederbörlig ordning fattats, förordna i förra fallet, att pensionen tillsvidare skall utgå med det minskade belopp, vartill förhållandena må föranleda, och i senare fallet, att pensionen tillsvidare icke skall utbetalas.

32 §.

Angående sättet och tiden för utbetalning av pension förordnas av Konungen.

Pensionsbelopp, som ej lyftats före utgången av året näst efter det, under vilket beloppet förfallit till betalning, vare förverkat.

På därom gjord framställning må pensionsstyrelsen till den, som på grund av bestämmelsen i 30 § fjärde stycket icke äger uppbära pension, återbetala av honom inom tid, som föreskrives i 14 och 15 §§, erlagda pensionsavgifter, dock icke om han försummat att erlagga honom påförd avgift och det årliga pensionsbeloppet på grund därav ej uppgår till sex kronor, och ej heller förrän han uppnått en ålder av sextiosju år.

33 §.

Den, som efter fyllda femton år bliver till arbete varaktigt oförmögen, men för vilken avgifter till erhållande av pension icke blivit erlagda, ävensom den, vilken vid nämnda ålder redan är varaktigt arbetsoförmögen, äger erhålla understöd under villkor och med belopp, som angående pensionstillägg är i 6 § stadgat.

Änkling, änka, ogift kvinna eller äkta makar, som äro till arbete varaktigt oförmögna, men icke berättigade till pension, och vilka hava att försörja barn eller adoptivbarn under femton år, äga erhålla understöd för sådant barn under villkor och med belopp, som i 6 § är stadgat angående pensionstillägg för barn.

Beträffande understöd, varom ovan sägs, gäller även i övrigt i tillämpliga delar vad i denna lag är föreskrivet om pensionstillägg och om kostnaden för dess bestridande samt om ansökning rörande pension och om pensions utbetalande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1919, dock att vad i 8, 29, 30 och 31 §§ stadgas skall äga tillämpning från och med dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling; och må från och med sistnämnda dag ansökning om sådant tillägg till pension eller understöd, varom stadgas i 6 § femte stycket och 33 § andra stycket, ingivas och till prövning upp- tagas i enlighet med i denna lag meddelade bestämmelser, oaktat dessa i övrigt ännu icke trätt i kraft.

2)

L a g

**om ändrad lydelse av 3 § i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestäm-
melser i anledning av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring.**

Härigenom förordnas, att 3 § i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring skall erhålla följande ändrade lydelse:

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 6 saml. 3 avd. 2 häft. (Nr 3.)

3 §.

1 mom. För den, som före utgången av år 1918, i enlighet med vad nedan sägs, förvärvat rätt till sådant pensionstillägg, som omförmäles i 6 § andra stycket i lagen om allmän pensionsförsäkring, eller till understöd, varom stadgas i 33 § första stycket samma lag, eller till ökning därav, bestämmes, med den begränsning, som omförmäles i 2 mom. av denna paragraf, beloppet av pensionstillägg, understöd och ökning till följande procent av i 3 mom. här nedan stadgat belopp, nämligen

för den, som under år 1914 förvärvat sådan rätt, till 50 procent

»	»	»	»	»	1915	»	»	»	»	60	»
»	»	»	»	»	1916	»	»	»	»	70	»
»	»	»	»	»	1917	»	»	»	»	80	»
»	»	»	»	»	1918	»	»	»	»	90	»

Huruvida i fall, som i detta moment avses, rätt till pensionstillägg eller understöd förvärvats, bedömes enligt bestämmelserna i lagen om allmän pensionsförsäkring, i fråga om kvinna dock med den ändring, att inkomstgränsen för sådan rätt utgör 280 kronor.

Inträder för någon, som i detta moment avses, rätt till ökning av pensionstillägg eller understöd efter utgången av år 1918, skall ökningen utgå i enlighet med bestämmelserna i 3 mom. här nedan.

2 mom. För den, vilken vid 1914 års ingång fyllt sextiosju år, så ock för den, vilken vid nämnda tidpunkt fyllt femton men icke sextiosju år och redan då var till arbete varaktigt oförmögen samt år 1913 under sammanlagt mer än fyra månader åtnjutit full försörjning antingen av enskilda personer eller ock delvis av enskilda och delvis av fattigvården eller välgörenhetsinrättningar, bestämmes beloppet av sådant understöd, som omförmäles i 33 § första stycket i lagen om allmän pensionsförsäkring, eller ökning därav till 50 procent av i 3 mom. här nedan stadgat belopp.

För personer, tillhörande någon av de i detta moment angivna grupper, gälla med avseende å rätten till dylikt understöd bestämmelserna i nyssnämnda lag, i fråga om kvinna dock med den ändring, att inkomstgränsen för sådan rätt utgör 280 kronor.

3 mom. För den, som tillhör någon av de i 1 och 2 mom. här ovan angivna grupper, utgör grundbeloppet av pensionstillägg, som omförmäles i 6 § andra stycket i lagen om allmän pensionsförsäkring, eller understöd, varom stadgas i 33 § första stycket samma lag, för man 150 och för kvinna 140 kronor med avdrag, där årsinkomsten överstiger 50 kronor, av halva årsinkomsten, dock att, om årsinkomsten uppgår till 50

men icke till 100 kronor, avdrag skall ske allenast med det belopp, varmed årsinkomsten överstiger 50 kronor.

Sker minskning i den inkomst, efter vilken pensionstillägget eller understödet blivit bestämt, må tillägget eller understödet i enlighet därmed ökas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1919.

Beträffande skälen för de i förevarande kungl. proposition framlagda lagförslag får utskottet hänvisa dels till en i propositionen intagen skrivelse från pensionsstyrelsen, dels ock till vid propositionen fogade utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll.

I sammanhang med ifrågavarande lagförslag har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren (nr 147) av herr *E. Lindblad* och den andra inom andra kammaren (nr 357) av herr *E. Röing*, däri hemstälts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts i berörda proposition framlagda förslag om ändring av 5 § i lagen om allmän pensionsförsäkring.

Motioner.

Till stöd för ifrågavarande framställning hava motionärerna anfört följande:

»I Kungl. Maj:ts nådiga proposition, nr 184, till innevarande riksdag med förslag till vissa ändringar i lagen om allmän pensionsförsäkring föreslås ändring av sagda lags 5 §, sista stycket, vilken ändring innebär upphävande av Konungen nu tillkommande rätt att pröva, huruvida och under vilka villkor personer, vilka pension är tillförsäkrad på grund av enskild tjänst eller genom försäkring i pensionsinrättning eller livränteanstalt, må fritagas från avgiftsplikt enligt nämnda lag.

Någon befrielse från erläggande av avgift till folkförsäkringen annat än för statstjänare skulle sålunda enligt Kungl. Maj:ts förslag ej längre kunna förekomma.

Ålderdomsförsäkringskommittén, som utarbetat grunderna för och förslag till lag om allmän pensionsförsäkring, var av den uppfattningen, att befrielse från avgiftsplikt enligt lagen under vissa villkor borde kunna lämnas personer, som på grund av allmän anställning eller enskild tjänst eller såsom medlemmar av pensionsinrättning eller livränteanstalt tillförsäkras pension, och motiverar denna sin ståndpunkt med »att det befunnits varken ändamålsenligt eller nödigt att betunga för-

säkringen eller sådana personer själva med avgifter till pensionsförsäkringen».

På annat ställe skriver ålderdomsförsäkringskommittén: »Det är, såsom redan Nya arbetareförsäkringskommittén i sitt betänkande erinrat, tydligt, att om den säkerhet i ekonomiskt hänseende, vars vinande är det egentliga ändamålet med försäkringen, redan på annat sätt är någon beredd, ej vidare skäl äro förhanden att inbegripa sådan person under försäkringen.»

Redan vid 1913 års riksdag framställdes i två särskilda motioner (nr 283 och 290 i andra kammaren) yrkande, att befrielse från att erlägga pensionsavgift icke måtte medgivas de i 5 paragrafens andra och tredje stycken omförmälda personer. Särskilda utskottet, som hade att behandla dessa motioner, avstyrkte emellertid detta yrkande i huvudsak av det skäl, att för pensionering av dessa personer redan vore i annan ordning sörjt. Riksdagen beslöt ock i enlighet med utskottets hemställan att avslå motionerna i denna del.

I den omständigheten, att pension enligt den då för riksdagen framlagda propositionen ej skulle tillkomma den, som ägde förmögenhet till värde av minst 6,000 kronor, hade motionärerna ett skäl för sitt yrkande, i det att under sådant förhållande folkförsäkringens ekonomi skulle vinna på, att avgiftsbefrielse ej lämnades till grupper av personer, av vilka sannolikt många på grund av uppnådd förmögenhetsgräns ej skulle betunga försäkringen med rätt till pension. Då emellertid riksdagen ur lagen uteslöt nämnda inskränkning i skyldigheten att utbetala pension, och sålunda pension motsvarande inbetalta avgifter skulle tillkomma alla utan hänsyn till innehavd förmögenhet, förföll därmed anförda skäl för motionärernas förslag.

I ovan anförda motiv för lämnande av avgiftsbefrielse, i och för sig starkt vägande, torde emellertid ej tillräckligt hava betonats, att en befrielse från avgiftsplikt enligt lagen om allmän pensionsförsäkring i avsevärd grad verkar understödjande och befordrande på en på enskilt initiativ tillkommen verksamhet, som avser att bereda vissa grupper av samhällsmedlemmar en fullständigare och efter dessa gruppers behov mera lämpad och därför värdefullare pensionering än den allmänna pensionsförsäkringen kan åstadkomma.

Då den allmänna pensionsförsäkringen, som måste inskränka sig till att fylla de lägsta inkomsttagarnas pensioneringsbehov, ej kan lösa de högre löntagarnas pensionsfråga, är det ur samhällets synpunkt önskvärt, att en sådan enskild verksamhet vinner utbredning och att den erhåller statens understöd genom befrielse från erläggande av av-

gift till folkförsäkringen, för såvitt trygghet förefinnes, att de personer, som innefattas i densamma, ej kunna komma i sämre ställning än de, åt vilka staten genom den allmänna pensionsförsäkringen velat lämna ekonomiskt skydd, och böra statsmakterna sålunda låta sig angeläget vara att välvilligt beakta en sådan samhällsnyttig verksamhet och icke utan tvingande skäl vidtaga åtgärder, som kunna försvåra densamma.

Visserligen kommer en sådan verksamhet oftast att avse personer, för vilka den nuvarande högsta avgiften till den allmänna pensionsförsäkringen kan betraktas som en relativt obetydlig utgift, men måste man å andra sidan taga i betraktande, att kungl. pensionsstyrelsen i skrivelse till Konungen den 21 januari d. å. uppställer som sitt program en framtida höjning av avgifterna, ett program, till vilket statsrådet och chefen för civildepartementet i sitt anförande till statsrådsprotokollet anslutit sig. Beträffande denna framtida höjning av avgifterna bör framhållas, att på samma gång den ej kan bliva tillräcklig för åstadkommande av en fullständig pensionering för stora grupper av samhällsmedlemmar, kommer densamma att verka *starkt hindrande* på enskilda strävanden att införa en god pensionsordning för sådana grupper av personer, om ej dessa fritagas från avgiftsplikt.

För att tillförsäkra de personer, som enligt stadgandet i tredje stycket av 5 § i sagda lag erhålla befrielse från avgiftsplikt, samma ekonomiska fördelar och trygghet, som pensionsförsäkringslagen erbjuder, har pensionsstyrelsen i skrivelse till Konungen den 11 mars 1914 föreslagit vissa huvudgrunder för prövning av ansökningar om avgiftsbefrielse, och har Konungen i huvudsaklig överensstämmelse med dessa grunder hittills medgivit befrielse från avgiftsplikt för medlemmar i ett flertal pensionsinrättningar, omfattande cirka 30,000 personer.

Såsom skäl för sitt yrkande att ur pensionsförsäkringslagen utesluta tredje stycket av 5 § anför pensionsstyrelsen i sin skrivelse till Konungen den 21 januari 1918 dels att »det är för pensionsstyrelsen förenat med svårigheter att vid avgiftspåföringen hålla reda på, vilka personer jämlikt 5 § äro undantagna från avgiftsplikt», dels att »fara är förhanden, att, om undantag från avgiftsplikt alltjämt medgivas, hela folkförsäkringen kommer att söndersplittras».

Beträffande det först angivna skälet bör framhållas, att frågan om befrielse från meromnämnda avgiftsplikt är alltför betydelsefull, för att man utan tvingande skäl skall å densamma anlägga synpunkter, som ej taga hänsyn till sakens nytta för samhället och den enskilde.

Det förefaller, som om pensionsstyrelsen grundat sina erfarenheter angående de uppkomna svårigheterna på en alltför kort observationstid,

och torde för övrigt kunna förutsättas, att dessa svårigheter skulle minskas, ifall pensionsstyrelsens önskemål, att avgiftspåföringen överflyttas till andra myndigheter än taxeringsmyndigheter, blir förverkligat, och de pensionsinrättningar, vilkas medlemmar erhålla avgiftsbefrielse, åläggas tillhandahålla nämnda myndigheter alla de uppgifter, som de äro i behov av för att på bekvämaste sätt vid avgiftspåföring iakttaga befrielsen ifråga.

Även bör framhållas, att en uteslutning ur pensionsförsäkringen av vissa grupper av personer givetvis innebär en minskning i arbetet för de myndigheter, som handhava själva uppbörden av avgifterna, ävensom för pensionsstyrelsen, i det att den befrias från registrerings- och beräkningsarbeten m. m. för samma personer och prövning av invaliditetsfall, på grund av vilka dessa göra anspråk på pension.

Pensionsstyrelsens andra skäl, nämligen att pensionsförsäkringen skulle splittras, om allt flera personer undantoges från pensionsförsäkringen, möter givetvis den invändningen, att ett uteslutande ur pensionsförsäkringen av samhällsmedlemmar, som genom uteslutningen finge sina pensionsförhållanden bättre ordnade än eljest, är något som ur statens synpunkt är önskvärt och sålunda en »splittring», mot vilken från dess sida ej bör resas motstånd.

Det bör därvid uppmärksammas, att varken den allmänna pensionsförsäkringens ekonomi ej heller de i densamma inneslutna pensionsförsäkrades förmåner på något sätt bliva lidande av en sådan uteslutning ur den allmänna pensionsförsäkringen, då de avgifter, som de uteslutna skulle hava erlagt, skulle betingat på försäkringstekniskt sätt beräknad pensionsrätt.

Pensionsstyrelsen anger en utväg för pensionsinrättningar att lösa frågan på ett annat sätt än genom att söka utesluta sina medlemmar från den allmänna pensionsförsäkringen, nämligen att minska avgifterna till pensionsinrättningen med samma belopp, med vilka avgifterna till den allmänna pensionsförsäkringen utgår, mot att pensionsförmånerna nedsättas i motsvarande grad.

Mot ett sådant förfarande kan invändas, att den del av den fullständigare pensionsförsäkringen, som sålunda skulle utbrytas och erhållas genom den allmänna pensionsförsäkringen, i de allra flesta fall ej kommer att gälla på villkor beträffande pensionsålder m. m., som äro bestämmande för den övriga pensionsförsäkringen och som äro uppgjorda just med hänsyn till vederbörande pensionsförsäkrades särskilda förhållanden.

Det kan icke ligga i den enskildes intresse att hava sin pensionsförsäkring uppdelad i två delar, exempelvis med olika pensionsåldrar

och den ena avseende blott egen pension, den andra innefattande även familjepension. För övrigt torde en sådan uppdelning av pensionsförsäkringen medföra både kostbart arbete och tekniska besvärligheter.

Såsom slutomdöme om pensionsstyrelsens förslag bör uttalas, att den klyvning av den fullständigare pensionsförsäkringen, som förslaget innebär, är ur den pensionsförsäkrades synpunkt ingalunda önskvärd och att det dessutom försvårar enskilda strävanden att skapa förbättrade pensionsförhållanden för stora samhällsgrupper i vårt land, därigenom att dessa strävanden lämnas utan det stöd, som en avgiftsbefrielse för visso innebär, men som pensionsstyrelsens förslag däremot icke kan skänka.»

Vid granskning av ifrågavarande lagförslag har utskottet icke funnit anledning till anmärkning mot desamma.

Utskottet.

Vad särskilt angår det i motionerna framställda yrkande om avslag å det i propositionen framlagda förslaget om ändring av 5 § i lagen om allmän pensionsförsäkring, har pensionsstyrelsen i sin ovanberörda skrivelse till motivering av samma förslag anfört bland annat följande:

»Denna paragraf innehåller bestämmelser om dem, som äro undantagna från avgiftsplikt. Lagen hänför dit två huvudgrupper, nämligen dels sådana personer, som ansetts böra undantagas på grund av sin ålder eller inträdd invaliditet eller emedan de icke äro i riket mantalsskrivna, dels ock sådana, som på grund av anställning eller eljest äro tillförsäkrade pension. Den senare gruppen omfattar två särskilda kategorier, nämligen dels de befattningshavare och deras hustrur, som omförmälas i paragrafens andra stycke, dels ock, enligt tredje stycket, de personer, vilka på ett eller annat sätt äro i annan ordning tillförsäkrade pension och vilka Konungen prövar skäligt undantaga från avgiftsplikt. — Enligt utslag av regeringsrätten skall ej heller änka efter sådan befattningshavare, som omförmäles i 5 § andra stycket, anses avgiftspliktig.

Pensionsstyrelsen.

Redan vid 1913 års riksdag framställdes i två särskilda motioner (n:r 283 och 290 i A. k.) yrkande att befrielse från att erlägga pensionsavgift icke måtte medgivas de i 5 paragrafens andra och tredje stycken omförmälda personer. Särskilda utskottet, som hade att behandla dessa motioner, avstyrkte emellertid detta yrkande i huvudsak av det skäl, att för pensionering av dessa personer redan vore i annan ordning sörjt. Riksdagen beslöt ock i enlighet med utskottets hemställan att avslå motionerna i denna del.

I detta sammanhang vill pensionsstyrelsen erinra, att ålderdomsförsäkringskommitténs förslag till avfattning av 5 § innehöll även den bestämmelsen, att från erläggande av pensionsavgift skulle undantagas jämväl den, i vilkens taxering under året enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt förmögenhet till värde av minst 6,000 kronor inberäknats. Denna bestämmelse bibehölls i den till riksdagen framlagda propositionen i ämnet. I anledning av där om väckta motioner beslöt emellertid riksdagen att ur paragrafen utesluta denna bestämmelse och detta förnämligast av två skäl, nämligen dels emedan det måste te sig såsom en betydande oegentlighet att ur en allmän folkpensionering utesluta dem, som äga en viss förmögenhet, d. v. s. hava större ekonomisk bärkraft än andra av försäkringen berörda personer, dels ock emedan besittandet av för-

mögenhet under någon tid av livet ingalunda innebär trygghet för att icke denna förmögenhet kan komma att förloras, varigenom sålunda behov av högsta möjliga pensionsbelopp kommer att föreligga i samma grad som för alla andra.

Enligt pensionsstyrelsens mening synes åtminstone det sistberörda skälet kunna åberopas som motiv för att ur lagen utesluta jämväl de i 5 § andra och tredje styckena nu medgivna undantagen. En statstjänare kan gå förlustig hela eller en del av den honom eljest tillförsäkrade pensionen genom att av en eller annan anledning i förtid lämna tjänsten; och detta gäller i ännu högre grad beträffande i enskild tjänst anställda personer. För såväl de förra som de senare skulle det helt visst mången gång hava medfört en ej oväsentlig fördel, om de oavbrutet fått erlägga pensionsavgifter och på detta sätt uppbringat avgiftspensionens storlek.

Pensionsstyrelsen finner för sin del, att det varit såväl för pensionsförsäkringens som för samtliga nyssnämnda personer fördelaktigast, om icke något undantag medgivits från regeln att alla arbetsföra, i riket mantalsskrivna svenska medborgare mellan 15 och 67 år skola erlägga pensionsavgift.

De omständigheter, som anförts för införande av dylika undantag, synas styrelsen icke tillräckligt vägande i jämförelse med de avsevärda olägenheter, som därigenom beredas såväl pensionsförsäkringens som de från avgiftsplikt undantagna. Anledningen till dessa undantagsbestämmelser torde huvudsakligast hava varit den, att man icke velat betunga vissa mindre inkomsttagare med erläggande av högre pensionsavgifter än de, vartill de förut varit förpliktade genom medlemskap i respektive pensionskassor. Men denna fråga hade då bort kunna ordnas på ett för alla parter tillfredställande sätt, därigenom att vederbörande kassor hade minskat sina pensionsavgifter och pensioner med ungefär motsvarande belopp. I sådant fall skulle icke, som nu är händelsen, en person, som i förtid avgår ur en pensionskassa, beträffande sin från folkpensioneringen utgående pension hava kommit i sämre ställning än andra. I fråga om statstjänare skulle mot en sådan anordning kunna anföras, att då båda de pensionsbelopp, vilka därvid för flertalet skulle ifrågakomma, utgå genom statens försorg, det vore enklare och mindre omständligt att låta det samlade pensionsbeloppet utgå från ett håll. För medlemmar i enskilda pensionskassor kan däremot något sådant skäl icke åberopas. Av dessa kassor borde med fog kunna påfordras, att, då staten inrättar en hela befolkningen omfattande pensionering, desamma avpassa sina reglementen och pensionsavgifter därefter, och icke, såsom nu i allt större utsträckning göres gällande, tvärtom.

En stor mängd ansökningar om undantagande från avgiftsplikt på grund av stadgandet i 5 § sista stycket har behandlats av Kungl. Maj:t. När pensionsstyrelsens yttrande inhämtades över de första av dessa ansökningar, upprättade styrelsen och ingav till Kungl. Maj:t ett förslag till huvudgrunder, som enligt styrelsens mening borde följas vid prövning av sådana ärenden. Genom de beslut om undantagande från avgiftsplikt, som sedermera av Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med detta förslag fattats, torde ett antal av omkring 30,000 personer blivit fritagna från skyldighet att betala pensionsavgift. De sålunda befriade utgöras i allmänhet av befattningshavare i statens och riksdagens tjänst, kommunala och därmed likställda tjänstemän samt befattningshavare vid enskilda järnvägar. De största grupperna utgöras av lärare och lärarinnor, som äro berättigade till understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, till ett antal av 10,000 à 12,000 personer samt järnvägstjänstemän till ett antal av omkring 15,000.

Det är således ett ganska stort antal personer, som med tillämpning av 5 § sista stycket vunnit befrielse från avgiftsplikt.

Redan nu är det förenat med svårigheter att vid avgiftspåföringen hålla reda på, vilka personer jämlikt 5 § äro undantagna från avgiftsplikt. Och ju flera grupper bliva undantagna, desto mera ökas svårigheterna. Fara är ock för handen, att om undantag från avgiftsplikt alltjämt medgivas, hela folkförsäkringen kommer att söndersplittras.

Då det sålunda av flera skäl synes olämpligt att medgiva befrielse för ett större antal personer än redan skett, anser sig pensionsstyrelsen böra hemställa, att 5 § sista stycket pensionsförsäkringslagen upphäves.

Skulle man inskränka sig till att upphäva sistberörda stycke ävensom sista raden i andra stycket av 5 §, skulle således från avgiftsplikt fortfarande vara undantagna dels de i andra stycket angivna befattningshavarna, dels ock de, som genom särskilda nådiga beslut jämlikt tredje stycket redan medgivits avgiftsbefrielse.

Vad den senare gruppen angår böra naturligtvis hustrur till och änkor efter befattningshavare i denna grupp följa samma regler som hustrur till och änkor efter i andra stycket angivna befattningshavare. Upphäves undantagandet från avgiftsplikt för de senare, bör det ock upphävas beträffande de förra.

Emellertid blir det i hög grad oegentligt att i övrigt bibehålla de redan på grund av 5 § sista stycket medgivna undantagen, men borttaga möjligheten att medgiva nya undantag. Säkerligen finnas och komma framdeles att uppstå nya grupper, som kunna fordra avgiftsbefrielse med fullt samma fog som redan nu från avgiftsplikt undantagna. Det skulle mången gång förefalla egendomligt att icke kunna från avgiftsplikt undantaga t. ex. ordinarie befattningshavare vid poliskåren i en viss stad, ehuru motsvarande befattningshavare i en annan stad blivit undantagna. Konsekvensen synes därför fordra, att i samband med upphävande av 5 § sista stycket Kungl. Maj:t återkallar åtminstone flertalet av sina med stöd av detta stadgande meddelade beslut om avgiftsbefrielse. Dessa beslut hava ock med några få undantag avfattats så, att de gälla endast tillsvidare och intill dess annorledes förordnats.

Nu är det utan vidare klart, att anledningen till medgivande om undantagande från avgiftsplikt enligt sista stycket är den, att för de sålunda undantagna personernas pensionering anses vara sörjt på lika betryggande sätt som för i andra stycket angivna befattningshavares. Därav följer, att, om man återinför avgiftsplikt för den förra kategorien, det blir svårt att tillfredsställande motivera, varför den senare skall vara undantagen från avgiftsplikt.

Pensionsstyrelsen skulle ock hälst se, att avgiftsplikten utsträcktes jämväl till denna kategori befattningshavare. Gent emot övriga medborgare intaga de visserligen i allmänhet såtillvida en särställning, att de äro i statens tjänst och att staten i annan ordning tillförsäkrat dem pension. Men denna omständighet finner pensionsstyrelsen ej vara ett fullgiltigt skäl för att låta dem intaga en särställning även till den allmänna pensionsförsäkringen.

Då emellertid pensionsstyrelsen anser sig för närvarande icke böra hemställa om ett upphävande av hela andra stycket i 5 §, beror detta huvudsakligen därpå, att en sådan åtgärd icke utan vidare torde kunna vidtagas. Den kräver nämligen, att en del lagar och författningar rörande pensionering av i samma stycke angivna befattningshavare samtidigt ändras, något som uppenbarligen måste föregås av nödiga utredningar och taga ej obetydlig tid i anspråk.

Såsom redan antytts finnas bland de jämlikt 5 § sista stycket från avgiftsplikt undantagna jämväl befattningshavare i statens tjänst. Så länge andra stycket

i 5 § — med undantag av sista raden — bibehålles, torde konsekvensen fordra, att sistberörda befattningshavare tillsviðare få vara fritagna från skyldighet att erlægga pensionsavgift.

Dessa befattningshavare äro dels justitieråd och regeringsråd, dels de ordinarie tjänstemän vid statens järnvägar, som blivit befriade från avgiftsplikt genom nådigt brev den 23 maj 1914, dels, jämlikt nådigt brev den 30 november 1917, personer, som erlægga avgift till statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal, telegrafverkets pensionskassa för pensionering av verkstads-, förräds- och linjearbetare eller statens vattenfallsverks pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal, dels ock de kronolänsmän, vilka undantagits från avgiftsplikt genom nådigt brev den 14 november 1916.

Utgår man i likhet med pensionsstyrelsen därifrån, att jämväl 5 § andra stycket i sin helhet framdeles bör upphävas, torde de nådiga beslut, varigenom de fyra här ovan angivna grupperna statstjänare undantagits från avgiftsplikt, böra — utom vad angår vederbörandes hustrur — få gälla endast tillsviðare.

Hyser man åter den uppfattningen, att de, som av staten blivit i annan ordning tillförsäkrade pension, böra vara undantagna från avgiftsplikt enligt pensionsförsäkringslagen och att följaktligen bestämmelsen i 5 § andra stycket, utom vad angår hustrur, bör bibehållas, torde man böra till andra stycket öfverföra de tre första här ovan angivna grupperna. Annat är förhållandet med de genom nådiga brevet den 14 november 1916 undantagna kronolänsmännen. Dessa äro sådana, som icke i enlighet med 18 § första stycket a) i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension gjort anmälan, att samma lags bestämmelser må å dem vinna tillämpning. Deras antal är numera helt obetydligt och de komma efter hand att försvinna, utan att några nya komma till. Därest de allt framgent skola vara undantagna från avgiftsplikt — varemot pensionsstyrelsen ej har något att erinra — torde detta enklast ordnas på det sätt, att berörda nådiga brev den 14 november 1916 fortfarande får gälla utom vad det angår deras hustrur.

Skola nyssberörda tre grupper statstjänare införas i andra stycket, synes en viss omredigering av detsamma böra äga rum. Till en början vill styrelsen anmärka, att avsikten med ovanberörda nådiga brev den 23 maj 1914 uppenbarligen varit att från avgiftsplikt undantaga alla ordinarie tjänstemän vid statens järnvägar, på vilka icke lagen den 4 juli 1910 angående rätt till pension för sådana tjänstemän ägde tillämpning, men som i annan ordning voro tillförsäkrade skäligen pension. Utöver i nådiga brevet den 23 maj 1914 angivna tjänstemän äro emellertid numera ytterligare att hänföra dit dels en överdirektör och souschef i järnvägsstyrelsen, dels överingenjören och chefen för statens järnvägsbyggnader samt överingenjören och chefen för statens järnvägars huvudverkstäder, dels ock de personer, som tillhörde den numera upplösta Understödsföreningen Mora—Vänerns och Östra Värmlands järnvägars pensions- samt änke- och pupillkassa vid den tid, då staten övertog de Mora—Vänerns järnvägsaktiebolag tillhöriga järnvägar. För att undvika en uppräknig av dessa olika ordinarie befattningshavare vid statens järnvägar — en uppräknig, som för övrigt sannolikt snart skulle bliva ofullständig till följd av framdeles nytillkommande sådana befattningshavare — torde det vara lämpligt, att såsom en särskild grupp från avgiftsplikt undantagna i 5 § andra stycket upptaga »ordinarie befattningshavare vid statens järnvägar». Alla dessa äro för närvarande genom statens försorg i annan ordning tillförsäkrade pension och detta torde med all säkerhet bliva fallet även i fråga om nya sådana befattningshavare.

Vidare torde lagen givas en sådan avfattning, att den kan omfatta även annan extra ordinarie personal i statens tjänst än den i nämnda brevet den 30 november 1917 angivna. Det är nämligen möjligt, att genom statsmakternas beslut en pensionering, liknande den för nyssberörda personal nu anordnade, kommer att genomföras jämväl för andra grupper statsanställda, icke ordinarie befattningshavare.

Pensionsstyrelsens förslag rörande ändring av 5 § innebär emellertid som sagt för närvarande endast, att sista raden i andra stycket och hela tredje stycket upphävas, men styrelsen har ansett sig böra lämna ovan angivna anvisningar, för den händelse styrelsens uppfattning, att hela andra stycket om ett par år borde upphävas, icke skulle vinna gillande.

Därest, såsom pensionsstyrelsen förutsatt, Kungl. Maj:t skulle komma att återkalla flertalet av sina jämlikt 5 § sista stycket meddelade beslut om undantagande från avgiftsplikt, bör detta dock enligt pensionsstyrelsens mening i regel icke verkställas omedelbart efter det den föreslagna lagändringen trätt i kraft. Man bör allt efter de förhållanden, som för olika pensionskassor göra sig gällande, medgiva en övergångstid för att bereda dem tillfälle att vidtaga ändringar i sina reglementen och pensionsavgifter, som kunna befinnas nödiga med hänsyn till de försäkrades återinförda skyldighet att erlägga avgifter jämväl till den allmänna pensionsförsäkringen.

Vad angår de ekonomiska verkningarna för pensionsförsäkringen av ett bifall till pensionsstyrelsens ifrågavarande förslag vill styrelsen påpeka följande. Det har redan antytts, att styrelsen har för avsikt att i en nära framtid föreslå en omläggning av pensionernas beräkning, som vilar på rent försäkringstekniska grunder. Skulle denna reform under de närmaste åren genomföras, skulle de föreslagna ändringarna i 5 § icke medföra någon extra kostnad. Skulle åter pensionerna utgå efter nu gällande grunder, har det beräknats, att upphävandet av 5 § andra stycket sista raden skulle för pensionsförsäkringsfonden medföra en kostnad, vars kapitalvärde den 1 januari 1919 skulle utgöra omkring 200,000 kronor. Ett upphävande av tredje stycket skulle under sist angivna förutsättning också, ehuru helt obetydligt, öka försäkringskostnaden, men detta skulle icke spela någon avsevärd roll för försäkringens ekonomi. Alla nu genom särskilda beslut från avgiftsplikt undantagna hava för övrigt medtagits bland avgiftsbetalarna vid uppgörandet av de ekonomiska beräkningarna för försäkringen.

Slutligen kan anmärkas, att ett bifall till styrelsens förslag om ändring av 5 § måste åtföljas av en jämkning i ordalagen i 14 § andra stycket.»

Vid föredragningen i statsrådet av nu berörda del av pensionsstyrelsens förslag uttalade departementschefen, att med lösningen av frågan om införande av avgiftsplikt för hustru till i andra stycket omnämnd befattningshavare syntes böra tills vidare anstå i avbidan på utredning om ändrad fördelning av äkta makars pensionsavgift på mannen och hustrun, samt att departementschefen icke vore beredd att yttra sig, huruvida, såsom pensionsstyrelsen uttalat som ett önskemål, införande av avgiftsplikt borde efter hand äga rum för befattningshavare i statens tjänst i allmänhet. Däremot ansåg departementschefen, att, till förebyggande av faran för en söndersplittring av hela den allmänna pensionsförsäkringen, den åt Konungen nu medgivna rätten att medgiva be-

Departements-
chefen.

frielse från avgiftsplikt för personer, vilka pension är tillförsäkrad på grund av anställning i enskild tjänst eller genom försäkring i pensionsinrättning eller livränteanstalt, borde upphöra.

Utskottets
yttrande.

Utskottet anser de av pensionsstyrelsen och departementschefen för ifrågavarande lagändring åberopade skäl övertygande. Vad motionärerna till stöd för sitt avslagsyrkande anført synes ej tillräckligt välgående i jämförelse med de olägenheter, som genom befrielse från avgiftsplikt kunna vållas just dem, som komma i åtnjutande av sådan befrielse. Snarare vill det synas utskottet, som om skäl föreligger att påskynda den av pensionsstyrelsen antydda utredningen, huruvida icke jämväl delägare i statens pensionskassor böra åläggas avgiftsplikt till den allmänna pensionsförsäkringen.

Beträffande förslaget om barnpensionering vill utskottet framhålla det mindre tillfredsställande däri, att barntillägg enligt förslaget varken skulle utgå till ogift man, som är till arbete oförmögen samt har minderåriga barn att försörja eller i sådana fall, där ena maken, särskilt familjeförsörjaren, är invalid och berättigad till pension. En utredning rörande möjligheten att utsträcka omfattningen av barnpensioneringen synes därför utskottet önskvärd.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

a) att riksdagen måtte, med avslag å de av herrar Lindblad och Röing väckta motionerna, bifalla Kungl. Maj:ts i ifrågavarande proposition framlagda förslag till lag om ändrad lydelse av 5—8, 10, 16, 19, 20, 23, 24, 26 och 28—33 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring; samt

b) bifalla Kungl. Maj:ts i samma proposition framlagda förslag till lag om ändrad lydelse av 3 § i lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av berörda lag den 30 juni 1913.

Stockholm den 6 juni 1918.

På det sammansatta utskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Reservation:

av herr *Rogberg*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till herrar Lindblads och Röings motioner.